

έγομαι Ζωρζέττα Ποζέλλι και άπεφάσισα νά κάνω αὐτήν τήν γραπτή έργασία για νά τιμήσω τόν παπποῦ μου και για νά μήν χαθοῦν περιστατικά από τήν ζωή τῆς παλιᾶς και άγαπημένης μας Θεσσαλονίκης. Ὁ παπποῦς μου, από τήν μεριά τοῦ πατέρα μου, Vitaliano Poselli, άφοῦ ἤρθε δυό-τρεῖς φορές στην Θεσσαλονίκη, γύρω στό 1880, από τήν Κωνσταντινούπολη, όπου έργαζόταν ως άρχιτέκτων μηχανικός τοῦ Σουλτάνου, από τό 1875, ἔχων πάει εκεί από τό Καστιλιόνε τῆς Σικελίας τῆς έπαρχίας Κατάνια, έγκατεστάθη, όριστικά στην Θεσσαλονίκη τό 1888, πάλι έργαζόμενος για τόν Σουλτάνο, όπου και δημιούργησε τήν πολυμελῆ οικογένειά του (σύζυγος και δέκα παιδιά, εκ τῶν όποιων επέζησαν τά έπτά, διότι τά τρία πέθαναν σέ πολύ μικρή ήλικία).



Ὁ Vitaliano Poselli τὸ 1878.

Τώρα πιά δέν ὑπάρχει κανεὶς στὴν ζωὴ. Μείνανε τὰ ἐγγόνια του, τὰ δισέγγονά του καὶ τὰ τρισέγγονά του. Ὁ παπποῦς μου, ἀπὸ τὴν μεριά τῆς μαμᾶς μου, Ἀγκόπ Πισκουλιάν, ἐγκατεστάθη ἐδῶ, στὴν Θεσσαλονίκη, μέ ὅλη του τὴν οἰκογένεια (μητέρα καὶ πέντε παιδιὰ, διότι ὁ πατέρας εἶχε πεθάνει) τὸ 1880, προερχόμενος ἀπὸ τὰ Μάλγαρα τῆς Θράκης, κυνηγημένος ἀπὸ τοὺς Τούρκους ὡς ἀρμένιος πατριώτης, κι' ἔτσι βρέθηκαν ἐδῶ.

Ὁδὸς Σαπουντζῆ λοιπόν ὁ δρόμος γιὰ τοὺς Ἑλληνόφωνους, rue de la Savonnerie γιὰ τοὺς Γαλλόφωνους (πού ἀποδεικνύεται ἀπὸ τίς τότε κάρτες, σταλμένες τὸ 1906, καὶ κατόπιν ὁδὸς Δαγκλῆ, μετὰ τὴν ἔλευσι

τῶν Ἑλλήνων τὸ 1912, ἀπὸ ὅπου καὶ ξεκινᾷ αὐτὸ τὸ βιβλίο καὶ πού εἶναι ἡ ὁδὸς ὅπου ζοῦμε ἐδῶ καὶ πέντε γενεές. Τὸν λέγανε τὸν δρόμο μας καὶ 2^{me} boulevard Hamidié. Τώρα, τί boulevard μπορεῖ νά ἦταν ἓνας δρόμος πέντε μέτρων φάρδους εἶναι ἄλλη ἱστορία. Ἡ σημερινή ὁδὸς Ἑθνικῆς Ἀμύνης λεγόταν boulevard Hamidié (ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Σουλτάνου Χαμίτ), διότι ὅλα τὰ κτίρια τῆς ἀριστερῆς πλευρᾶς τοῦ ἀνῆκαν.

Ἄς ἐπιστρέψουμε λίγο στὸν Vitaliano Poselli. Σ' αὐτόν πού ἔγινε αἰτία νά γραφῇ αὐτὸ τὸ βιβλίο. Νομίζω ὅτι τοῦ τὸ ὀφείλω.

Πολλοὶ θὰ ἐκπλαγοῦν, ἀκόμη καὶ τὰ ἐγγόνια του, γιὰ τίς λεπτομέρειες τῆς ζωῆς του πού ἐγὼ γνωρίζω, ὡς ἡ πιὸ ἡλικιωμένη, καὶ τίς ὁποῖες ἔμαθα ἀπὸ τὸν πατέρα μου, ὅσο ζοῦσε, μέ τὸν ὁποῖον κουβέντιαζα γιὰ τὸ παρελθόν καὶ ὁ ὁποῖος ἦταν καλὸς φίλος μέ τὸν πατέρα του, τὸν Vitaliano. Ὁ πρωτότοκος γιός, Πρίμο, ὅταν εἶχε λίγο χρόνο, πήγαινε γιὰ κυνηγὶ ἢ ἔφτιαχνε ξόβεργες γιὰ νά πιάνει πουλάκια. Ἐργαζόταν ὡς λογιστής, καὶ ἦταν σπουδαῖος, στὴν Régie des Tabacs (γαλλικὴ ἐταιρία καπνῶν). Κι' ἔτσι, μιὰ καὶ τὰ ἄλλα ἦταν μικρούλια, ἢ δέν τοὺς ἄρεζε ἡ κουβέντα, μιλοῦσε μόνο μέ τὸν Σεκόντο. Δέν γράφω γιὰ τὸν παπποῦ μου ἀλλὰ γιὰ τὸν ἄνθρωπο Vitaliano Poselli, πού τόσο πολὺ ἀγάπησε τὴν Θεσσαλονίκη, πού ἐργάσθηκε σ' αὐτὴν καὶ γι' αὐτὴν, πού τῆς ἄφησε τὴν ἀνεξίτηλη σφραγίδα του, τὴν τελευταία του πνοή καὶ τὰ ὀστά του καὶ πού ὀγδόντα τρία χρόνια μετὰ τὸν θάνατό του μιλοῦν ἀκόμη γι' αὐτόν.

Ὅπως ἤδη γράψαμε στὴν ἀρχή, ὁ Vitaliano Poselli γεννήθηκε στὸ Κα-

στιλιόνε τῆς Κατάνια τῆς Σικελίας τὴν 7ην Ἰουνίου τοῦ 1838. Ὁ πατέρας του λεγόταν Giuseppe καὶ ἡ μητέρα του Agata. Ἦταν τρία ἀδέρφια, ὁ Σαλβατόρε, ὁ Vitaliano καὶ ὁ Καρμέλο. Εἶχαν γεννηθεῖ καὶ ἄλλα δύο ἀδέρφια ἀλλὰ πεθάναν μικρά.

Τότε, στὴν Ἰταλία καὶ δὴ στὴν Σικελία, ὑπῆρχε μεγάλη φτώχεια. Τὰ παιδιά δὲν πῆγαιναν πολὺ στό σχολεῖο. Μὲ τό ζόρι βγάζανε πέντε-ἕξι χρόνια στό κοινοτικό σχολεῖο. Βαποριές ὁλόκληρες φεύγανε γιὰ τὴν Ἀμερική γιὰ ἓνα καλύτερο αὔριο. Ὁ πατέρας Ποζέλλι ἔλεγε στὴν οἰκογένειά του:

«Καλύτερα λιγώτερο ψωμί καὶ στὴν πατρίδα».

Ὁ μεγάλος γιός, ὁ Σαλβατόρε, ἀσχολιόταν μὲ τὴν γῆ καὶ ὅ,τι ἄλλο εὑρίσκει, γιὰ νὰ ζήσει.

Ὁ Vitaliano, ὅταν ἔγινε δεκαπέντε ἐτῶν, ἔδειξε πὼς εἶχε μεγάλο ταλέντο γιὰ τὴν οἰκοδομή. Ἄν καὶ μικρός, ὅ,τι ἔκανε τό ἔκανε τέλειο καὶ ὅλοι τὸν προτιμοῦσαν στό χωριό του, κι' ἔτσι στά δεκαπέντε του χρόνια ἔγινε κτίστης.

Ὅταν ἔγινε εἴκοσι χρονῶν, καὶ εἶχε γίνει πιά σπουδαῖος οἰκοδόμος, κάθε μῆνα πῆγαινε στὴν Κατάνια, σέ ἓνα μαγαζί πού πουλοῦσε ὀρισμένα εἶδη πού τὸν ἐνδιέφεραν, κι' ἐκεῖ ἀγόραζε χαρτιά, χάρακες, διαβήτες καὶ εἰδικὰ μολύβια πού χρησιμοποιοῦσε γιὰ νὰ σχεδιάζει σπίτια, ἐκκλησίες καὶ ὅ,τι ἄλλο κτίριο. Γιὰ ποιόν; Γιὰ κανέναν. Γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἦταν τό μεράκι του, τό ὄνειρό του νὰ γίνεῖ μιὰ μέρα μεγάλος κτίστης. Ὁ μαγαζάτορας εἶχε συνδεθῇ φιλικὰ μὲ τὸν νεαρό οἰκοδόμο. Τὸν ρώτησε λοιπὸν μιὰ μέρα τί τὰ κάνει ὅλα αὐτὰ πού ἀγοράζει. Ἡ ἀπάντηση ἦταν:

«Τίποτε, τὰ ζωγραφίζω γιὰ μένα. Ὅλη τὴν ἐβδομάδα δουλεύω, κτίζω, καὶ τὴν Κυριακή κάνω διάφορα σχέδια, μ' ἀρέσουν πολὺ.»

Ὁ μαγαζάτορας τότε τοῦ εἶπε:

«Τὴν ἄλλη φορά πού θάρθῃς, φέρε μου δυό-τρία σχέδια νὰ τὰ δείξω



Ὁ Σεκόντο Ποζέλλι τὸ 1913.

σέ έναν φίλο μου αρχιτέκτονα πού έχω ἐδῶ, μήπως καί τοῦ ἀρέσουν καί κερδίσεις λίγα χρήματα.»

Τόν ἄλλο μῆνα, ὁ νεαρός Vitaliano πῆγε ἐπτά σχέδια στόν μαγαζάτορα. Τό ἓνα ὠραιότερο ἀπό τό ἄλλο. Τά εἶδε ὁ ἀρχιτέκτων καί ἐνθουσιάστηκε.

«Μά αὐτός εἶναι πολύ καλός!! Τί ρυθμός, τί ἰσορροπία, τί ταλέντο στά σχέδιά του!! Καί εἶναι ἓνα ἀπλό χωριατόπουλο!!»

Ἐδῶ ἀρμύζει τό γαλλικό ρητό: «Il faut naître pour être». Γιά πολύν καιρό ὁ νεαρός Vitaliano πῆγαινε σχέδια πού τοῦ παρήγγελνε ὁ ἀρχιτέκτων, μέσω τοῦ μαγαζάτορα, λέγοντας τί ἤθελε, κι' ἔτσι ὁ νεαρός ἔβγαζε ἓνα γερό χαρτζιλίκι.

Ὁ μαγαζάτορας ὅμως ἦταν καλός καί ἠθικός ἄνθρωπος καί μιά μέρα τοῦ εἶπε:

«Δέν ἔχεις πατέρα ἢ ἓναν μεγάλο ἀδερφό; Θέλω νά τοῦ μιλήσω γιά σένα.»

Σέ λίγες μέρες, ὁ μεγάλος ἀδερφός, ὁ Σαλβατόρε (διότι ἐν τῷ μεταξὺ ὁ πατέρας εἶχε πεθάνει), πῆγε μέ τόν Vitaliano στόν μαγαζάτορα καί ἐκεῖ ἄκουσε νά τοῦ λέη:

«Μά αὐτό τό παλληκάρι εἶναι μεγάλο ταλέντο, γεννημένος ἀρχιτέκτων. Κάνετε κάτι, στείλτε τον νά σπουδάσει.»

«Καί μέ τί χρήματα, κύριε; Εἴμαστε φτωχή οἰκογένεια. Πῶς θά τοῦ στέλνουμε λεπτά;»

Τότε ὁ ἅγιος αὐτός ἄνθρωπος πρότεινε στόν μεγάλο ἀδερφό, τόν Σαλβατόρε, νά πάη σέ ἓναν ξάδερφό του πού εἶχε στή Bologna, κόμη, πού ζητοῦσε ἓναν κηπουρό καί μπαξεβάνο γιά τό κτῆμα του. Προτιμοῦσαν τότε τούς Σικελούς, διότι ἦταν δουλευταράδες καί ἀφοσιωμένοι ἐργάτες, κι' ἔτσι μέ τά χρήματα πού θά κέρδιζε, θά βοηθοῦσε τόν μικρότερο ἀδερφό του νά σπουδάσει κοντά σ' ἓναν σπουδαῖο ἀρχιτέκτονα, πού εἶχε ἐκεῖ μία σχολή ἀρχιτεκτόνων καί μηχανικῶν. Ἔτσι κι' ἔγινε. Ὁ μεγάλος δούλευε στοῦ κόμη καί ὁ μικρός μπῆκε στήν σχολή.

Αὐτό κράτησε δύο χρόνια. Τότε ὁ ἀρχιμηχανικός εἶπε στόν Vitaliano:

«Δέν χρειάζεται νά μάθης πιά τίποτα. Τά ξεύρεις ὅλα ἀπό ὀνόνο σου. Γύρνα στόν τόπο σου. Ἐκτός ἂν θέλῃς νά μείνῃς, νά ἐργασθῇς μαζί μου, κοντά μου.»

«Σᾶς εὐχαριστῶ, δάσκαλε, ἀλλά θά γυρίσω στό νησί μου.»

Ὁ Σαλβατόρε ἔφυγε ἐνθουσιασμένος ἀπό τό κτῆμα τοῦ κόμη, διότι γυρνοῦσε στόν τόπο του καί στήν οἰκογένεια του (ἦταν ἤδη παντρεμένος) καί διότι μ' αὐτήν του τήν θυσία εἶχε βοηθήσει τόν μικρότερο ἀδερφό του.

Ὁ Vitaliano γύρισε στό νησί του ἀλλά πολλά εἶχαν πιά ἀλλάξει γι' αὐτόν. Μέσα σέ δύο χρόνια μορφώθηκε γενικά, ἔγινε σπουδαῖος ἀρχιτέκτων μηχανικός ἀλλά δέν ἔβρισκε πιά αὐτό πού ἤθελε στό νησί του. Πνιγόταν. Κι' ἔτσι, ὅταν μαθεύτηκε ὅτι ὁ Σουλτάνος, τό 1870, ζητοῦσε ἀρχιτέκτονες γιά τήν Τουρκία, πῆρε τό πρῶτο καράβι κι' ἔφυγε γιά τήν Κωνσταντινούπολη.

Ἐκεῖ τόν προσέλαβε ὁ Σουλτάνος καί τόν ἔστειλε ἀμέσως νά κτίση στρατῶνες, στρατιωτικές ἀποθήκες καί μία γέφυρα στήν Κόνια. Μετά, τόν ἔστειλε στήν Θεσσαλονίκη νά κτίση στρατῶνες καί στρατιωτικές ἀποθήκες (βρέ μανία ὁ Σουλτάνος μέ τούς στρατῶνες).

Ἐδῶ ὁ Vitaliano Poselli ἐπωφελεῖται γιά νά κτίση καί ἓνα-δύο ἔργα γιά ἰδιῶτες, μεταξύ αὐτῶν τήν Βίλλα Ἴντα γιά μιά πλούσια οἰκογένεια Ἑβραίων.

Ξαναεπιστρέφει ὁ Poselli στήν Κωνσταντινούπολη καί κτίζει ὁλόκληρα συγκροτήματα γιά τόν στρατό, καί γενικά γιά τό τουρκικό δημόσιο.

Στήν Κωνσταντινούπολη ὁ Vitaliano συνήθιζε νά πηγαίνει στήν ἐκκλησία τοῦ Santo Stefano, ἡ ὁποία ἦταν ξύλινη σάν μιά μεγάλη παράγκα. Ἐκεῖ γνώρισε ἓναν σπουδαῖο καθολικό ἱερέα, φωτισμένο ἄνθρωπο μέ ἥθος καί γνώσεις, τόν don Bosco, πού ἀνῆκε σέ πολύ καλή ἰταλική οἰκογένεια. Εἶχε τέσσερα ἀδέρφια. Ὅλοι οἱ Bosco γίνανε διπλωμάτες καί πρόξενοι τῆς Ἰταλίας στό ἐξωτερικό. Ὁ πέμπτος ἀδερφός ἔγινε παππᾶς καί σφράγισε τήν ζωή τῶν καθολικῶν στήν Πόλη. Εἶχαν καί μία ἀδερφή, τήν Virginia πού παντρεύτηκε στήν Perugia τόν Angelo Sanchioni.

Πηγαίνοντας, λοιπόν, κάθε Κυριακή στήν ἐκκλησία, ὁ Poselli ἔγινε φίλος μέ τόν παππᾶ, ὁ ὁποῖος καί τοῦ ἀνέθεσε νά κτίση μία ἀληθινή ἐκκλησία, τόν Santo Stefano πάλι, ἀλλά μέ μάρμαρα, κολῶνες καί τόν δικό της ρυθμό. Ἦταν μικρή ἀλλά τόσο ὁμορφή ἡ καινούργια ἐκκλησία.

Ἦταν πολλές οἱ καθολικές ἐκκλησίες στήν Κωνσταντινούπολη ἀλλά ὁ Poselli ἐξακολουθοῦσε νά πηγαίνει στόν Santo Stefano, ἴσως διότι τήν θεωροῦσε κάπως «δική του». Καί ἐκεῖ σφραγίσθηκε ἡ ζωή του. Kssmet, ὅπως θάλεγαν οἱ Ἄραβες καί οἱ Τοῦρκοι.

Μιά Κυριακή, τραγουδοῦσαν μέ τό ἀρμόνιο κάτι κοπέλλες. Ὅταν τελείωσε ἡ λειτουργία, ὁ Poselli ρώτησε τόν don Bosco ποιές τραγουδοῦσαν τόσο ὠραῖα καί πρό παντός ἡ σολίστα, μία mezzo-soprano.

«Ἡ χορωδία ἀποτελεῖται ἀπό μοναχές, καί ἡ σολίστα εἶναι ἀνηψιά μου, κόρη τῆς ἀδερφῆς μου πού τώρα ἤρθε ἀπό τήν Perugia, εἶναι καλόγρια καί αὐτή.»

«Θάθελα νά τήν συγχαρῶ, don Bosco.»

«Τό μόνο εύκολο, θά τήν φωνάξω.»

Σέ δυό λεπτά, έρχεται ή καλόγρια. Ήταν κοντούλα, 1 καί 50, ζωηρή, λεπτή, όμορφη. Ό Poselli τάχασε, καί μπρός στόν θείο της, τόν don Bosco, τής είπε άστειευόμενος:

«Ά! έσείς είστε ή σολίστα; Νόμιζα ότι ήταν άγγελοι πού κατέβηκαν από τόν ουρανό. Άν δέν είσασταν καλόγρια θά σās άπήγαγα.»

«Άπαγάγετέ με, δέν είμαι ακόμη καλόγρια, είμαι δόκιμη, σέ ένα χρόνο θά όρκιστώ.»

«Σύνελθε, τί είναι αυτά πού λές;», τής είπε ό θείος της.

«Γιατί, θεϊε; Δέν ήθελα νά γίνω καλόγρια, ή οικογένειά μου μέ ύποχρέωσε.»

Κι' έτσι ήταν. Ή οικογένεια Σανκιόνι ήταν από τήν Perugia. Ό πατέρας Angelo, ή μητέρα Virginia, άδερφή του don Bosco, ή πρωτότοκη κόρη Λουίζα, ή Φορτουνάτα, ό Άλεσσάντρο καί ή Λεοπόλντα.

Δύσκολα χρόνια γιά τήν Ίταλία. Δύσκολα όμως καί γιά τήν οικογένεια Σανκιόνι. Καί νάχης τήν μεγάλη κόρη νά τραγουδά όλη μέρα καί νά τρέχη από παράθυρο σέ παράθυρο καί νά ξεσηκώνη όλη τήν γειτονιά, καί νά τήν κυνηγοῦν οί γονεΐς της νά μαζευτεΐ μέσα στό σπίτι!! «Καλόγρια λοιπόν καί εκεί νά τραγουδάς όλη τήν ήμέρα στήν εκκλησία».

Άκούγοντας αυτά ό Poselli τάχασε. Ήταν όμορφη ή καλόγρια, ζωηρούλα καί μόνον δεκαοκτώ έτών καί αυτός πενήντα, καί δεχόταν νά γίνει γυναίκα του!! Έστω καί μέ άπαγωγή!!

Εύρισκόμενος στά στενά, ό don Bosco τούς είπε:

«Δέν χρειάζονται άπαγωγές!! Θά σās παντρεύω εγώ αλλά θά φύγετε από τήν Κωνσταντινούπολη, γιά νά μήν γίνετε κακό παράδειγμα στίς άλλες καλόγριες καί ξεσηκωθοῦν όλες νά φύγουν.»

Τότε ό Poselli παρουσιάσθηκε στίς τουρκικές άρχές καί τούς είπε:

«Θέλω νά λύσουμε τήν συμφωνία μας, διότι θέλω νά φύγω από τήν Κωνσταντινούπολη.»

«Αυτό είχαμε σκοπό νά κάνουμε κι' έμεις. Νά σέ στείλουμε στήν Θεσσαλονίκη σάν έπίσημο αρχιτέκτονα του Σουλτάνου.»

Πανευτυχής λοιπόν ό Poselli πήρε τήν κοῦκλα του κι' έφυγε.

Έγκαταστάθηκαν στήν Θεσσαλονίκη τό 1888. Σπίτια δέν υπήρχαν πολλά γιά ένοικίαση. Πήραν λοιπόν ένα δίπατο πίσω από τήν εκκλησία του Άγίου Άθανασίου. Ή Λουίζα όμως στενοχωριόταν θανάσιμα, δέν γνώριζε τήν έλληνική γλώσσα, δέν είχε κανέναν δικό της, δέν είχαν παρέα μέ κανέναν (ό Poselli ζήλευε φοβερά) καί ή μόνη της διασκέδαση ήταν νά τραγουδά όλη μέρα καί νά μαθαίνει τήν έλληνική γλώσσα από τήν ύπηρέ-

τριά τους, μιά καλή κοπέλλα από τά Βασιλικά. Τότε δέν υπήρχαν έργο-στάσια, βιοτεχνίες κ.λπ. καί όλες οί κοπέλες από τά διάφορα χωριά τής Χαλκιδικής πήγαιναν υπηρέτριες στά πλούσια σπίτια. Καί ἦταν καλά κο-ρίτσια, τίμια, πιστά, άφοσιωμένα.

Έν τώ μεταξύ, τό 1890, γεννήθηκε ό πρώτος γιός του Vitaliano Poselli, Πρίμο-Άντζελο, τό όνομα του πατέρα τής Λουϊζας (πού μόλις είχε πεθά-νει). Που νά τής χαλάσει χατήρι τής γυναίκας του!!

Από δουλειά, ό Vitaliano, άρχισε νά κτίζη γιά τόν Σουλτάνο. Πρώτα πολλές στρατιωτικές αποθήκες καί όλους τούς άπαραίτητους στρατώνες. Μετά άρχισε νά κτίζη τό στρατιωτικό διοικητήριο τής Θεσσαλονίκης, τό σημερινό 3^ο Σώμα Στρατού. Έγινε πολύ ώραίο, σωστό άρχοντικό. Οί Τούρκοι κυριολεκτικά ένθουσιάστηκαν καί του δώσανε ένα παράσημο, τό όποιον σήμερα βρίσκεται στό Μιλάνο, στό σπίτι τής κόρης του Πρίμο Πο-ζέλλι, του πρωτότοκου γιου.

Ή Λουϊζα όμως πνιγόταν κλεισμένη μέσα, καί μιά καί τό σπίτι ἦταν μεγάλο καί μιά καί ό σύζυγός της χατήρι δέν τής χαλούσε, έφερε τίς δυό αδερφές της από τήν Ίταλία νά μείνουν κοντά τους. Ποιός λογάριζε τά έξοδα; Κέρδιζε τόσα πολλά ό Vitaliano, ἦταν καί χουβαρδάς καί χαιρόταν επί πλέον πού ἡ γυναίκα του θά είχε παρέα. Κοριτσάκια κι' αυτές. Ή μιά δεκαοκτώ έτών καί ἡ μικρή δεκατεσσάρων έτών.

Έν τώ μεταξύ γεννήθηκε ό Secondo-Francesco (τό όνομα ενός άδερ-φου του Vitaliano πού πέθανε μικρός).

Οί υπηρέτριες έγιναν τώρα δυό, αλλά ἦταν καί σπουδαίες δασκάλες, διότι καί οί τρεῖς αδερφές μέσα σέ δυό χρόνια μάθανε σπουδαία έλληνικά.

Τότε περίπου άρχισε ό Poselli νά κτίζη τό Κονάκι, δηλαδή τήν έδρα του Τούρκου διοικητή. Προηγούμενως είχε αναλάβει νά καταδεφίση καί νά μεταφέρει τά υλικά (όλα ξύλο) από τό παλιό κονάκι πού ἦταν σχεδόν στήν ίδια θέση όπου θά γινόταν τό νέο. Μέ τά υλικά αυτά, τά όποία του άνήκαν πιά (κατόπιν συμφωνίας), άφου άγόρασε ένα μεγάλο οικόπεδο στήν όδόν Σαπουντζή (σημερινή Δαγκλή), έκανε ένα πελώριο τρίπατο σπίτι. Καί μή νομίσει κανείς ότι, μιά καί ἦταν από ξύλο, ἦταν σάν τό σπίτι του «καραγκιόζη». Ήταν στέρεο, μέ τά μπαλκόνια του, τά χωρίσματα, όλα. Καί πρό παντός αντισεισμικό. Καμένος ό Vitaliano από τήν Αϊτνα, τό μεγαλύτερο έν ενεργεία ήφαίστειο τής Εύρώπης, πού ἦταν δυό βήματα από τό χωριό του καί όπου από κάθε έκρηξή της ἡ σεισμό είχε χάσει προ-σφιλή του πρόσωπα, προτιμοῦσε τέτοιες κατασκευές. Δέν φοβόταν. Τόσο πού, όταν τό 1903 έγινε ό φοβερός σεισμός στήν Θεσσαλονίκη καί όλη ἡ γειτονιά είχε στήσει τσαντήρια επί σαράντα μέρες στό σημερινό γήπεδο

τῆς ΧΑΝ, ἡ μόνη οἰκογένεια πού δέν βγῆκε στούς δρόμους ἦταν τοῦ Poselli.

«Μὴν φοβᾶστε, ἔλεγε στήν οἰκογένειά του, ἐμεῖς δέν κινδυνεύουμε!! Αὐτοί ναί!!! Τά σπίτια τους εἶναι “γκιαβγκίρ” (πέτρινα).»

Τό 1894, ἔφυγε ἡ οἰκογένεια Ποζέλλι ἀπό τό σπίτι πίσω ἀπό τόν Ἅγιο Ἀθανάσιο καί ἤρθε στό σπίτι τῆς ὁδοῦ Σαπουντζῆ, πού ἦταν δικό της καί μόλις εἶχε κτισθεῖ. Ἐκεῖ γεννήθηκε καί ὁ Terzo-Giuseppe (ἀπό τό ὄνομα τοῦ πατέρα τοῦ Vitaliano). Παράλληλα δέ ἔφυγαν καί οἱ ἀδελφές τῆς Λουῖζας, διότι ἐν τῷ μεταξύ εἶχαν ἔρθει, ἀπό τήν Ἰταλία, ἡ μητέρα τους Virginia καί ὁ ἀδερφός τους Ἀλεσσάντρο Σανκιόνι, νοικιάσανε δικό τους σπίτι καί ἐγκαταστάθηκαν στήν Θεσσαλονίκη.

Ἡ Θεσσαλονίκη τότε ἦταν ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας, Turquie d' Europe τήν λέγανε, εἶχε δουλειά γιά ὅλους καί ὅλοι γινότανε δεκτοί. Οἱ Τοῦρκοι ἦταν καλοί μέ ὅλους, ἀρκεῖ νά μήν τούς πείραζες.

Ὑπῆρχαν καί πολλές ξένες ἐταιρίες. Τήν ἐταιρία ὑδάτων τήν εἶχαν Γάλλοι. Τήν ἐταιρία ἠλεκτροφωτισμοῦ (ὅταν ἤρθε φυσικά τό ἠλεκτρικό) Βέλγοι. Ὑπῆρχε καί ἡ ἐταιρία Régie des Tabacs (γαλλική ἐταιρία καπνῶν), ἡ Messagerie Maritime (γαλλική ναυτιλιακή ἐταιρία), ἡ Loyd Triestino (ἰταλική ναυτιλιακή ἐταιρία), ἡ Jonction Française (ἡ ἐταιρία τῶν σιδηροδρόμων μας, γαλλική κι' αὐτή) καί πολλές ἄλλες.

Ὑπῆρχαν στήν πόλη πολλοί Γάλλοι, ἀρκετοί Ἰταλοί, μερικοί Ἀγγλοι, ἀρκετοί Αὐστριακοί καί καθόλου Γερμανοί. Καί ὅλα κυλοῦσαν μιά χάρᾶ. Δέν ὑπῆρχε οὔτε κέντρο Ἀλλοδαπῶν, οὔτε χαρτιά, οὔτε «παρών». Ἀρκοῦσε νά ἔχης τά χαρτιά τοῦ κράτους στό ὁποῖο ἀνῆκες καί ἦσουν ἐντάξει.

Ἰδιαίτερο σεβασμό ἔδειχναν καί ὑποστήριξη ἔδιναν οἱ Τοῦρκοι σέ χῆρες καί ὀρφανά ὅποιας ἐθνικότητος καί ὅποιας θρησκείας καί ἄν ἦταν. Οἱ λέξεις doul (χήρα) καί eukuz (ὀρφανό) ἦταν ἱερές γι' αὐτούς. Λές καί ὅταν τίς ἄκουγαν, δέχονταν διαταγή ἀπό τόν Θεό νά τούς βοηθήσουν. (Ἀσφαλῶς θά σοκαριστοῦν μερικοί ἀναγνώστες πού χρησιμοποιοῦ γράμματα τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου γιά τίς τούρκικες λέξεις, δέν γίνεται ὅμως ἀλλοιῶς, τό κάνω γιά νά ἀποδώσω τήν σωστή προφορά. Πῶς ἀλλοιῶς νά γράψης τά u, τά e, τά ch; Καί ἡ ἄσχημη προφορά χαλάει κάθε ἔννοια τοῦ κειμένου. Γι' αὐτό, μέ συγχωρεῖτε.)

Ἐν τῷ μεταξύ, τό σημερινό Διοικητήριο, τό Κονάκ, ἀφοῦ σκάφθηκε, μπῆκαν τά θεμέλια. Χιλιάδες αὐγά, ἐξήντα χιλιάδες, ἡ καί περισσότερα, τόσα μοῦ εἶχε πῆ ὁ μπαμπάς ὅτι ἄκουσε ἀπό τόν πατέρα του, ρίχθηκαν μαζί μέ πέτρα, ἀσβέστη καί ὅ,τι ἄλλο βάζουν. Οἱ ἀργόσχολοι μαζεύοταν

καί κοιτάζαν τά αὐγά, μέ τό κέλυφος βέβαια, νά ρίχνονται στοῦ σκάμματος.

Αὐτό τό ἔκανε ὁ Poselli γιά νά σφίξουν τά θεμέλια καί νά γίνουν ἀπολύτως στερεά, νά μήν πέφτουν μέ τίποτα. (Ἀλήθεια δέν εἶναι ἀξιοπρόσεκτο, μέ τούς σεισμούς πού χτύπησαν τήν Θεσσαλονίκη, τόσους δυνατούς, τό 1902, τό 1932, τό 1978, κανένα ἀπό τά κτίσματα τοῦ Poselli δέν ἔπαθε οὔτε τήν παραμικρή ρωγμή; Καί εἶναι πολλά τά κτίρια αὐτά, καμιὰ εἰκοσαριά.)

Ὅταν τό κτίσμα τοῦ διοικητηρίου ἔφθασε ὡς τήν μέση τοῦ πρώτου πατώματος, τό ἔργο σταμάτησε ἐπὶ ἑξὶ μῆνες. Τό ἄφησε ἐπίτηδες ὁ Poselli, «γιά νά σφίξη καλά» ὅπως ἔλεγε. Μετά, ἐξακολούθησε νά τό κτίζη. Ὅταν τέλειωσε δέ, ἦταν πολύ ὠραῖο. Οἱ Τοῦρκοι ἐνθουσιάστηκαν καί, δέν ξεύρανε πῶς νά τόν εὐχαριστήσουν. Τοῦ ἄφησαν, ἐν λευκῷ, νά τό ἐπιπλώσῃ καί νά τό διακοσμήσῃ. Καί ὁ Poselli ἔφερε ὅ,τι καλύτερο ὑπῆρχε, ἀπό τήν Κωνσταντινούπολη, τήν Βηρυττό, τήν Βενετία. Κουρτίνες βαρειές καί ἄλλες λεπτές ἀπό κάτω, μεταξωτά χαλιά γιά τούς τοίχους. Κονσόλες καί τραπεζάκια στολισμένα μέ ἀσημι καί ὄστρακα. Ὀλόμαλλα παχειά χαλιά, μέ ὑπέροχα χρώματα, γιά τό πάτωμα. Τεράστια βενετσιάνικα πολύφωτα μέ κεριά. Καναπέδες. Θαυμάσιες σόμπες ἀπό φαγιάνς, μέ ὑπέροχα χρώματα, ἀπό τήν Γαλλία. Ὅ,τι καλύτερο ἀπό παντοῦ. Τά πάντα ὄνειρεμένα. Τοῦ ἔλεγαν οἱ Τοῦρκοι:

«Μήν λυπᾶσαι τά λεπτά. Ζήτα ὅσα σοῦ χρειάζονται.»

Τοῦ εἶχαν ἐμπιστοσύνη. Διότι ἦταν τίμιος ἄνθρωπος, σπάνιος χαρακτηῖρας. Καί μαζί μέ τήν συμφωνημένη ἀμοιβή του καί τά ἔξοδά του γιά τήν ἐπίπλωση τοῦ δῶσανε ἕνα μεγάλο δερμάτινο σακκούλι μέ χρυσές λίρες καί ἕνα παράσημο, τό ὁποῖο ἔχω ἐγώ. Τά δύο παράσημα δόθηκαν μετά τόν θάνατο τοῦ Vitaliano Poselli ἀπό τούς διαχειριστές τῆς περιουσίας του, διότι ὑπῆρχαν καί ἀνήλικα παιδιά, δηλαδή τόν ἀνηψιό τοῦ Vitaliano Τζουζέπε Ποζέλλι καί τον ἀδερφό τῆς Λουϊζας Αλεσσάντρο Σανκιόνι, στα δύο πρωτότοκα ἀγόρια, Πρίμο καί Σεκόντο. Καί μιά καί ὁ λόγος γιά λίρες, κάθε φορά πού ὁ Poselli πληρωνόταν, ἔφερνε τίς λίρες σέ ἕνα δερμάτινο σακκούλι, τίς ἄδειαζε σέ ἕνα βαθουλό ταψί, τίς ἔβαζε στό τραπέζι καί φώναζε τά παιδιά του νά παίξουν μ’



αυτές, «γιά νά χορτάσει τό μάτι τους» ὅπως ἔλεγε. Αὐτά βάζανε τά χεράκια τους μέσα στό ταψί του καί ζύμωναν τίς λίρες. Τότε τούς ἔλεγε (ἀστεία βέβαια):

«Πάρτε δυό τρεῖς νά ψωνίσετε.»

Ἀλλά αὐτά ἀπαντοῦσαν:

«Δέν θέλουμε κίτρινα λεπτά, παρα, θέλουμε ἄσπρα λεπτά.»

Διότι ξεύρανε ὅτι μέ τά μεταλλίγια ἢ τά γρόσια μποροῦσαν νά ἀγοράσουν ἓνα σωρό λιχουδιές.

Τό μεταλλίγι ἦταν, σέ ἀξία, τό μικρότερο νόμισμα. Κι' ἔτσι εἶχαμε:

4 μεταλλίγια = ἓνα γρόσι

8 μεταλλίγια = ἓνα δίγροσο

20 γρόσια = ἓνα μετζίτ

100 γρόσια = μία λίρα

Καί γιά νά καταλάβουμε τήν ἀξία τῶν τότε χρημάτων, μέ δύο μεταλλίγια ἀγόραζες μία πελώρια κούπα παγωτό ἢ ἓνα μεγάλο πιάτο μαλεμπί.

Μετά τά παιδιά του, ὁ Poselli ἀπευθυνόταν στήν γυναῖκα του:

«Πάρε, Λίζα, (ἔτσι τήν λέγανε ὅλοι) ὅσα θέλεις γιά σένα.»

Ἐκείνη ὅμως ἔπαιρνε μόνο δέκα κομμάτια, ἔδινε τέσσερα-πέντε στήν μητέρα της καί τά ὑπόλοιπα, συνοδευόμενη ἀπό μία ὑπηρέτριά της καί δύο μαστόρια πού τῆς διέθετε ὁ ἄνδρας της, ψώνιζε διάφορα τρόφιμα καί τιγάρα καί μέ ἓνα παϊτόνι πήγαινε στίς φυλακές. Πέντε λίρες, χρυσές βέβαια, ἦταν τεράστιο ποσό. Βοηθοῦσε πολύ τούς φυλακισμένους, ὅποιοι καί ἂν ἦταν αὐτοί. Αὐτό ἦταν ἐπανάσταση τόν καιρό ἐκεῖνο. Εὐτυχῶς ὅμως καί πολλές ἄλλες κυρίες τήν μιμήθηκαν. Πάντως, ἡ Λίζα εἶχε ὅ,τι ἐπιθυμοῦσε, ἀρκεῖ νά τό ζητοῦσε.

Καί μία διευκρίνισι γιά τούς νεωτέρους ἢ γιά τούς Ἑλληνες τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος τί σήμαινε τό «παϊτόνι». Οἱ Τούρκοι, ἀναμφίβολα, τό πήραν ἀπό τούς Γάλλους. Διότι στά Γαλλικά phaéton εἶναι ἓνα τετραθέσιο μόνιππο ἀμάξι, ὅπως ἔχουμε ἐμεῖς στήν Κηφισιά ἢ στήν Κέρκυρα. Οἱ Γάλλοι πάλι τό πήραν ἀπό τήν ἐλληνική μυθολογία, ὅπου ὁ γιός τοῦ Ἥλιου ὁ Φαέθων, πήρε, μέ τήν ἄδεια τοῦ πατέρα του, γιά μία μόνον ἡμέρα, νά ὁδηγήσῃ τό ἄρμα του μέ οὐράνια ἄλογα. Τά ἔχασε ὅμως καί κατέβηκε πολύ χαμηλά καί πυρπόλησε τά βουνά. Ἔχασε τό κουμάντο τοῦ ἄρματος καί ἀνέβηκε πολύ ψηλά, περισσότερο ἀπό ὅ,τι ἔπρεπε καί τρόμαξε ὅλα τά ζῶα τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου. Ὁ Ζεὺς, βλέποντας τί γινότανε καί φοβούμενος μὴν προκληθῇ καμιά τραγωδία μέ τό σύμπαν, κεραυνοβόλησε τόν νεαρό Φαέθοντα, ὁ ὁποῖος καί χάθηκε. Καί ἀπό τότε δόθηκε τό ὄνομα του σ' αὐτό τό μόνιππο.